

เอกสารประกอบการสอน
นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
Thai Social and Economic Development Policy

เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารประกอบการสอน

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

Thai Social and Economic Development Policy

เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารประกอบการสอน/เอกสารคำสอนรายวิชา PPM3315

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

Thai Social and Economic Development Policy

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

จัดทำโดย

เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อีเมล yaowaluk.ch@ssru.ac.th

เอกสารประกอบการสอน/เอกสารคำสอน สามารถเข้าถึงได้ที่

<https://ssrudlp.ssru.ac.th/>

ยินดีรับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ สามารถอีเมลได้ที่ yaowaluk.ch@ssru.ac.th

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนรายวิชา นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Thai Social and Economic Development Policy) จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ทำความเข้าใจ และวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการกำหนดนโยบาย ปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนผลลัพธ์และความท้าทายของการดำเนินนโยบายพัฒนาในบริบทของประเทศไทย

เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้ครอบคลุมตั้งแต่พื้นฐานความหมายของการพัฒนา ทฤษฎีการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อนโยบาย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินนโยบายพัฒนา พร้อมทั้งกรณีศึกษาและตัวอย่างสถานการณ์จริง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงนโยบาย ผู้เรียนจะได้ฝึกประยุกต์ใช้ความรู้สู่การออกแบบนโยบายและการแก้ไขปัญหาในระดับชุมชน สังคม และประเทศ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการสอนรายวิชานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการวิเคราะห์นโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาวิจัยและการปฏิบัติงานในอนาคตได้อย่างเหมาะสม หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใด ๆ ผู้จัดทำยินดีน้อมรับเพื่อพัฒนาคุณภาพเอกสารให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ดร.เยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

แผนบริหารการสอนประจำวิชา

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1.1 ความหมายของ “การพัฒนา”

1.2 มิติของการพัฒนา: เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม

1.3 บทบาทของรัฐในการพัฒนา

1.4 นโยบายสาธารณะกับการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม

บทสรุปประจำบทที่ 1

คำถามท้ายบท

เอกสารอ้างอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 2

บทที่ 2 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจสำคัญ

2.1 ทฤษฎี Rostow (Stages of Growth)

2.2 ทฤษฎี Structural Change

2.3 ทฤษฎี Dependency

2.4 ทฤษฎี Neo-Classical & Endogenous Growth

2.5 การนำทฤษฎีสู่การวิเคราะห์ประเทศกำลังพัฒนา

บทสรุปประจำบทที่ 2

คำถำมท่ำบท

เอกสรอำงอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 3

บทที่ 3 ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒน่ำงคม

3.1 แนวคิด Social Development

3.2 Human Development (UNDP)

3.3 Social Capital

3.4 Equity, Inclusion, Social Justice

บทสรूपประจำบทที่ 3

คำถำมท่ำบท

เอกสรอำงอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 4

บทที่ 4 สภำพแวดล้อมภำยในต่อนโยบำยการพัฒน่ำ

4.1 เศรษฐกิจภำยใน: รำยได้, ภำชี, แรงงำน, โครงสร่ำงเศรษฐกิจ

4.2 ส่ำงคมภำยใน: ความเหลื่อมล้ำ, การศีกษำ, สำธำรณสุข

4.3 บัจจัยการเมื่อง: สถำบันการเมื่อง เสถียรภำพ นโยบำยรัฐ

4.4 โครงสร่ำงรำชการและการบริหาร

บทสรूपประจำบทที่ 4

คำถำมท่ำบท

เอกสรอำงอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 5

บทที่ 5 สภำพแวดล้อมภำยนอกต่อนโยบำยการพัฒน่ำ

5.1 โลภำภีวัตน์

5.2 ความตกลงท่ำงเศรษฐกิจ (FTA / RCEP / AEC)

5.3 โลกดิจิทัลและเทคโนโลยี

5.4 ภูมิรัฐศาสตร์และความมั่นคง

5.5 วิกฤตเศรษฐกิจโลก (2008, COVID-19)

บทสรุปประจำบทที่ 5

คำถามท้ายบท

เอกสารอ้างอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 6

บทที่ 6 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย

6.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-13

6.2 นโยบายเศรษฐกิจไทยปัจจุบัน

6.3 BCG Economy

6.4 ความท้าทาย: ความเหลื่อมล้ำ / ผลิตภาพแรงงาน / ภูมิอากาศ

บทสรุปประจำบทที่ 6

คำถามท้ายบท

เอกสารอ้างอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 7

บทที่ 7 นโยบายการพัฒนาสังคมของไทย

7.1 นโยบายลดความเหลื่อมล้ำ

7.2 นโยบายด้านการศึกษา / สุขภาพ

7.3 นโยบายผู้สูงอายุ / สวัสดิการ

7.4 นโยบายความยากจนและความมั่นคงของมนุษย์

บทสรุปประจำบทที่ 7

คำถามท้ายบท

เอกสารอ้างอิง

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 8

บทที่ 8 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายการพัฒนา

8.1 ปัญหาการบริหารจัดการเงินนโยบาย

8.2 ปัญหาการดำเนินงานระดับหน่วยงานรัฐ

8.3 การเมืองกับการพัฒนา (Policy Instability)

8.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมและความไว้วางใจของประชาชน

บทสรุปประจำบทที่ 8

คำถามท้ายบท

เอกสารอ้างอิง

บรรณานุกรม